

٧٨ سغوره

هژمار (٩١)
کانونا دوووک
٢٠٠٧
بها (٥٠٠)

دەزگەھى خانى يى روشنىيىرى و راگەياندىنى

تېلەفون سەرنقىسكارى: ۷۶۰۴۰۳۰ موبىل: ۴۵۹۴۴۶۲

تېلەفون رېشەبەرىن: ۷۲۴۰۱۹۲

خود انى ئىمتىيازى
فاضل عمر صالح

سەرنقىسكار
سەلام بالايى

e.mail: balayi_selam@yahoo.com

سكرتىرا نقىسىنى
پەروىن عبدالعزىز

پىداچوونا زمانى
مەسعود خالد كولى

دەرهىنانا ھونەرى
ستار على

نىگار كىش
نەھمەد بىرى

e.mail: ehmedbiri@yahoo.com

كومپيوتەر
محمەد مالا حمەدى

بەلاقەرىن نىگانە
نقىسكىگە نزار
تەنقىت بازىرھاندا ھۆكۈم
موبىل: ۴۵۹۰۰۳۵

e.mail: doski@yahoo.com
NIZAR

www.eduhok.net/sivore

e_mail: sivore@eduhok.net

ئىفا نەرشەد

چه وا شكهفت نشينان نالاڅ چيدكرن؟

مروفين شكهفت نشين دبيژنه وان كهسان بين بهري سى سهد هزار سالان د شكهفتان فه دزيان.

ههر مروفهك وي تشتي چيدكهت بين وي ههوجهي پي هه. فان شكهفت نشينان زي سهرهتا ههه تشتين خوه ژ (بهري) چيدكرن.. وان بهرين مهزنتر ل بين بجويكتر ددان و وهليدكرن كو بشين ب ساناهي بكهنه د نافه دستين خوه دا و كار پي بكهن. نهو بهرين كو وان بكار دنينان گهلهك د نازا(رهق) بوون و وان ليقين فان بهرا تيژ دكرن و نهرد پي دكولان و دار پي دبزين و سبي دكرن و گيانهوهر پي پرت پرت دكرن.

مروفني نياندرتال كو د نافههرا (۱۵۰ - ۳۰) هزار سالان بهري نوكه ل شكهفتا (شانهدهر) ل كوردستانا عيراقني دزيان، ب شكهفت نشينان راستين هاتينه نياسين. وان ژ بهرين رهق، ناميرين گهلهك حولي، تهنك و تيژ چيدكرن.

ديسان مروفين كهفن د نافههرا (۱۰ - ۵۰) هزار سالان بهري نوكه ناميرين وهكي (كيرا، ساتورا، مكارا و بهرسما) مزدهفه) و.....هتد) ژ بهري(ب تايبهت ژ بهرين چهقمافي(ستاوبهر) چيدكرن، كو نهفه سهردهمه ب (سهردهمي بهرين: عصر الحجري) دهيته نياسين.

ههروهسا فان شكهفت نشينان ژ ههستين گيانهوهران زي، نالافين مينا شه و شويزنان چيدكرن، كو بو مهردمين كيمتر دهاتنه بكارنينان.

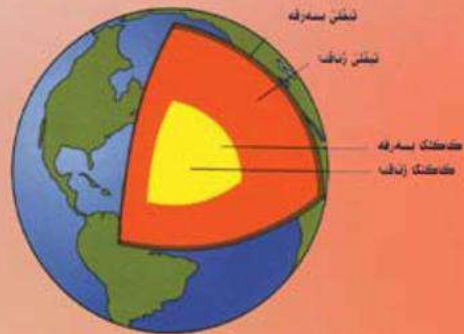
نهر د

دیار بوونا کو ماروژی و نه ختہرا نهر دی؟

زانا دبیزن نیزیکی پینج بلیون سالن بهری نوکه، غوبارهکا مهزنا وهکی عهوری چیبوو و نهو غوبار لدور خوه زفیری و زفیری و پاشی هیدی - هیدی په حن بوو و وهکی سینیهکی لیهاث و خالا گهرم و گورال سهنتهری وی غوباری، بوو (هه تاف)، و دناغ غوباری بخوه دا و لدور ماندوری هه تافی (نه ختہر) دیار بوون. ههر ئیک ژ فان نه ختہران خوه سهری خوه لدور خوه دزفیری و د هه مان دهمدا ههمی و لد سهمتا زهرینا غوباری، لدور (هه تاف) زی دزفیرین. و ژ بهر هیزا موگناتیسیا راکیشانا هه تافی، هیج نه ختہر کا فی کومی نه سیا ژ سهمتا خوه دهر کشت و هیشتا نهو گهریان نهر او هستیایه و هه کهر چ هیزین مهزنین دهر کی نه بنه کوسپ د رینیا وان دا نار او هستیت زی.

ئیک ژ فان نه ختہران (نهر د) بوو، کو بهری (۶۰۰) ملیون سالن ژ پارچهکا بهری یا بچویک پهیدا بوویه و هیدی هیدی نهو پارچه یا مهزن بووی تاکو گه هشتیه قهباری خوه یی نوکه. و هه کهر مروف نهر دی وهک سیفه کی لبر چاچ دانت، کا تیقلی سیقی پیش سیقی بخوه هه چهند نازکه، تیقلی نهر دی زی پیش نهر دی بخوه هه هند نازکه. ستویراتیا تیقلی بسهرقه یی نهر دی د نافهرا (۶۰ - ۷۰) کیلومیترا نه و لد بنی ئوقیانوسان زی د نافهرا (۵ - ۱۵) کیلومیترا نه.

سه قایی نهر دی؟

هه کهر گهر ماتیا روژی نهبا، ژیان لسهر نهر دی نه دیبوو. نهر د وهکی ته پکی (هیکی) گروفهره، لهوما روژی هندهک دهقهران ژ یین دی گهر متر لیدکته، و ههر ژ بهر فی چهن دی زی سه قایی دهقهرکی ژ یا دی جیاوازه. بو نمونه دهقهرین دور ماندوری وهلاتی (ئیکوادور) گهر مترین جه و ههر دو جه مسهرین باکور و باشوور سارترین دهقهرین جیهانی دهینه هژمارتن. بلندترین پله یا گهرمی لد فان جهان (۵۸+) پله د سهر سفری دا و نزمترین پله (۸۹.۶) پله د بن سفری دا هاتینه تومار کرن.

بوچی نەرد ب رەنگی شین دەیتە دیتن؟

دو سیکا (دو باهر ژ سنی باهران) نەردی دەریانە، و دەریا ژی ب رەنگی شین دەیتە دیتن لەو دەمی ژ بۆشاییا ئەسمانی ل نەردی دەیتە نیڕین نەرد شین دیار دکەت (دی ل خەلەکین داھاتی پتر لەسەر فی خالی ناخفین).

چەند مایە مروف بگەھت نیفا نەردی؟

مروف تا نوکە نەشیایە ژ بەر بلندبوونا پلا گەرمی د نافت نەردی دا بجیتە خواری؛ چونکی پلا فی گەرماتی نی هندا زۆرە کو دسیت هەمی جوړین بەرا (نەوین لەسەر روینی نەردی) بجەلینت و رویدانا فۆلکانا ژی گروفی سەلماندا فی راستی یە. لی هەرچەوا بت هەتا نەو مروف شیایە (۱۲) کیلومیتران دناف تیفلی بسەر فەینی نەردی دا بجیتە خوار، و ژبۆی مروف بگەھت نیفا نەردی پیندقیە (۶۵۰۰) کیلومیتران ژی بکۆلت.

نەرد گرانتر و ستویرتر دبت..

نەردی هوین دزانن نەرد روژ بو روژی گرانتر و ستویرتر لیدەیت؟
هوین دزانن بوچی؟

- چونکی پرتکین گەلەک هویر (کو ب چاقان ناھینە دیتن) ژ ئەسمانی دادکەفنه سەر نەردی. فەکو لینین زانستی دیار کرینە کو هەر روژ نیژیکی (۲۵) تەنین فان پرتکان دبارنە سەر نەردی، واتە سالی (۹.۱۲۵.۰۰۰) کیلویان نەرد گران دبت و هەکەر ئەم ژ سالا ئیکی زایینی هەتا نەو حسیب بکەین دی بینین کو نەردی مە (۱۸.۲۰۴.۷۵۰.۰۰۰) کیلویان گرانتر لیهاتیە. و ئەف گرانیه، بو تیفلی نەردی دەیتە هژمارتن ستویری؛ چونکی ژ ئەگەری فی گرانی چەندین دەشت و چیا دیار بووینە.

پرسیار و بهرست

نه لهوویی نافی و قه له رشك چه وا هاریکاریا هه قهو دكهن؟

بالندی مهزن نه لهوویه و یی بجویك قه له رشكه، نه قه بالندهیه ل گزیرتا روژه لاتنی ناسیا دژین و ههردو بالنده بو بدهستفه ئینانا نیجیری هاریکاریا هه قهو دكهن. خوارنا نه لهوویی نافی یا لسهر نیجیرا ماسیا. ههردهم نه لهوول قه لی دگهرییت و لدویف دجیت؛ چونکی نه و قه له رشك دزانیت کا ماسی ل کیقه نه، پستی قه ل جهی ماسیا نیشا نه لهووی ددهت، نه لهو ماسیه کی مهزن دگريت و ب نکلنی خو یی مهزن و بهیز پرت پرت دكهن و هنده کی ژی دخوت و یی مای ژی بو قه لی دهیلیت وهك دیاری بو هاریکاریا وی.

ره قبین نه کرهم

ج جیاوازی د نایبه را چافین تهیر و تهوالان و یین مرو فان دا ههیه؟

- * چافین مرو فان یی ب ره ئیک قه، لی چافین تهیر و تهوالان نه، به لکو چافین وان یی ل ههردو ئالین سهری وان.
- * نه و نه شین د ئیک دهمدا ب ههردو چافین خوه ل تشته کی ب تنی میزه بکهن.
- * نه ق گیانه و مره نه شین مرو فان یان تشتین کو د دهستین وان دا ژ هه ق جیاواز بکهن. ههروه کی نه م دبیین داکو مریشک و دیکل باشتر مه ببیین سهری خوه خوار دكهن و ب چافه کی ب تنی ل مرو فنی دنیرن.

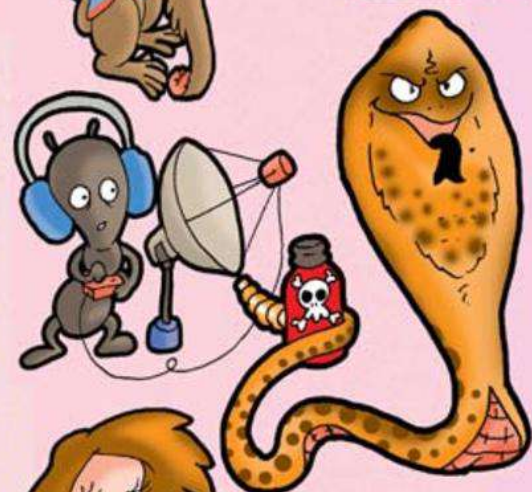
بابی سیباری

تەرمۇ ئو دزاتىسا ! ؟ . . .

(۱) دەمنى دولفین دىنشیت، چاقەكن خۇ دگريت و ینى دى دەنلیتە فەكرى.

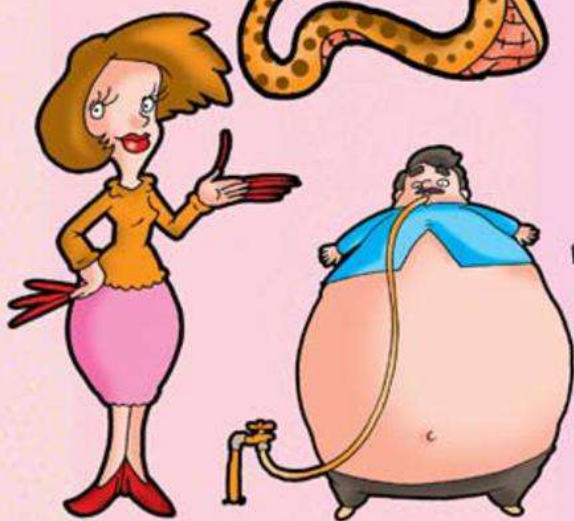

(۲) مەیموینك دىنشیت (۸) میتران خۇ ژ نەردى بلند بکەت. (خەبات ئسماعیل ئەحمەد)

(۳) میرى هەست ب (باروفه) و (باکوزیرك) ى دكەت بەرى دەسپىبکەت.

(۴) ژەھرا ماری کوبرا د ماوی (۵) چرکان دا مروقی دكوژیت. (هەلکەفت عەبدلواحد صالح)

(۵) لەزاتیا هاتنا نینوکین دەستی چوار جاران ھندی لەزاتیا هاتنا نینوکین پئیانه.

(۶) ھەر مروفەك د سالی دا دو تەنین ئافى فەدخوت. (نیبار مسعود)

ژیدەر:

- (۱) باز ھەم بە من بگو چرا؟، نارکدی لئوکوم
- (۲) سیستەما روژ و جیھان، خالدی ئەزیز
- (۳) کوما روژی، شفان ئەحمەد تەیب و عبدالخالق سلتان / وەشانین دەزگەھا سپیریز
- (۴) بنەمایین جوگرافیا گشتی، نەشوان شوکری ھروری / وەشانین دەزگەھا سپیریز
- (۵) چەند سایتەکین ئینتەرنیتی ب زمانی فارسی

هيوور په شپه مان د هپته وه

دلير نيبراهيم

نهدامان د هسټه كا نغيسه رين كوټارا ناسوي مندان

روژنيك له روژان (هيوور) له بهر دهرگاي مالي خويان ياري دهكرد و، له ناكاو (زوراب) ي خالي به هوي ماتوره كهي به سهردان هاته لايان و ماتوره كهي له نزيك دهرگا راگرت و چووه ژووره وه.

(هيوور) نه مه ي به ههل زاني و ويستي پياسه يهك به ماتوره كهي خالي بكات و به خيرايي دهرپهري و له ناكاو خوي كيشا به دهرگاي مالي هاوسنيه كيان و دهرگا كه يانيان شكاند و خهريك بوو خوي بكيشيت به منداليك كه له هه وشه ياري دهكرد.

كاتي (زوراب) ي خالي (هيوور) ههستي به رووداوه كه كرد، يه كسهر خوي گه يانده ماله كه و زور داواي لنيوردني لي كردن و به ليني دا دهرگا كه يان بو چاك بكات وه. به لام ماله كه سوپاسي نه م هه لويسته ي (زوراب) يان كرد و گوتيان نيمه خومان چاكي ده كه ينه وه، به لام دهن (هيوور) به خوي دا بجيته وه و چيتر نابي كاري له و جوړه بكات.

له و كاته شدا (هيوور) زور ههستي به شهرمه زاري كرد و به ليني دا ههرگيز كاري له و جوړه نه انجام نه دات و، دهستكاري شتي كه ساني تر نه كات.

ئەز پشېكەم

رېكار مەزورە

ئەو رادبەنە لۇتانی
ئەفەشکین پەیس و چەپەل
ھەر گاف دگەن پەلە پەل
دۆستین ئار و ھەقیرن
ئەو بۇ من خۇش نیچیرن
بۇ زیانا دبەزن
لەورا ددان دگەزن.

ئەز پشېكەم پشېكەم
خودان چەنگ و نینویکەم
ب سمبیل و ددانەم
کونین مشکان دزانەم
پشېکا سمبیل قیتەم
لەبەر کونا گوجک میتەم
گافا دچم کولانی

جورین و ورزشی

بهره‌فکر: بابی هاشی

زارو کین دهلال، روژانه مه گوھ ل دهنګ و باسین و ورزشی دبت و گه‌لهک جورین و ورزشی دهینه به‌حسکر و هر جوره یاریه‌کی ژی نافی خوه یی تایبتهت هه‌یه. دا کو و ورزش ب جورین خوه‌قه بو هه‌وه یین دهلال و خوه‌شتفی به‌رنیاس ببن، د فی گوئی دا مه بزاف کر ژ بو هه‌وه‌یین هیژا چهنه یاریه‌ک ژ وانا بدن ناسکر. یاریا هه‌ره به‌ربه‌لاف و دهنګی خوه ژی ل جیهانی هه‌مین هه‌ی، یاریا ته‌پا پیی یه، له‌وا نهم دی دانه‌نیاسینا خوه ژ وی دهمپینکن.

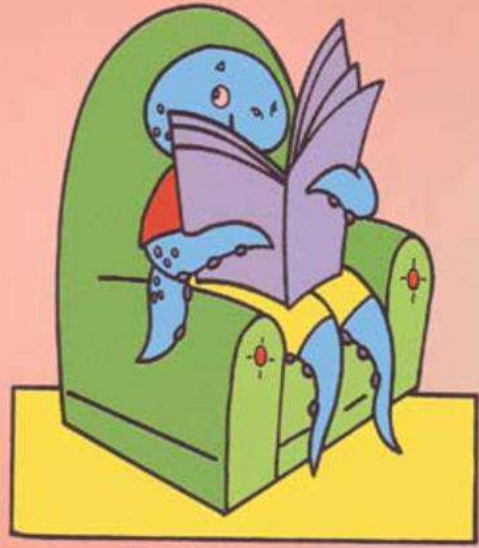
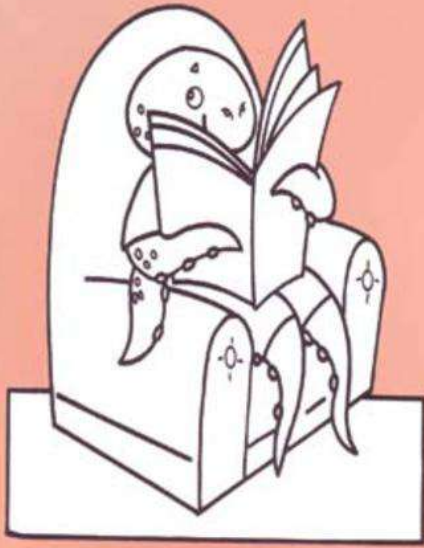
ته‌پا پیی

ته‌پا پیی یاریا ملی یا نیکی یه ل سهر ناستی جیهانی، پشتی شهری جیهانی دوی و هکو دیارده‌یه‌کا جفاکی هاتیه پیش و قاره‌مانین وی بووینه ستیرین گرنګ و نافدار دناف جفاکی ده. (چینی) یان ل دورین سالین (۲۵۰۰) به‌ری زایینی یاریا ته‌پانی ناسکرینه و دگوتنی (تچوتچو) و گه‌لهک ب خوه‌شی نه‌ف یارییه دکر. هر نه‌ف یارییه سالا (۵۰۰) به‌ری زایینی جوویه دناف مه‌شقدانین له‌شکری ده و بو وهلاتی گریک ب نافی (هاریسٹوم) هاتیه فه‌گوه‌استن. پاشی (رومانی) یان د چاخی نیمپراتوریا خوه ده پیرابووینه و ب ریکا وان بو وهلاتی (ننگلته‌را) هاتیه فه‌گوه‌استن و ل ویده‌ری گرنگیه‌کا مه‌زن پی هاتیه دان و نه‌ف یارییه به‌رفره بوو و خه‌لکی ل جاددان، کولانان و مه‌یدانین گشتی دکر و خه‌لکی گه‌لهک و ره‌زشین دی و هکو غاردانا هه‌سپان و کیشانا کفانان و گه‌لهک جورین و ورزشی یین دی، کو یین چینا زه‌نگینان بوون، هیلان و روی کر نه یاریا ته‌پا پیی.

هوسا یارییا ته‌پا پیی به‌رفره بوو و یاسا و بنه‌ما بو هاتنه دانان، هنده‌کان خواست کو بکار نیانا ده‌ستی ژی د فی یاریی ده هه‌بت و هنده‌کان ژی دژاتیا وی هزری کر. نه‌فه بوو نه‌گه‌ر، کو یارییا (هوکی) ژی دهرکه‌فت. ل سالا (۱۸۶۲) ی نیکه‌تیا ته‌پا پیی ل ننگلته‌را هاته دامه‌زراندن و یاسا و رینمایین بیدفی هاتنه دانان و هه‌می تیم و تیپان بیگیری پی کر. ل سالا (۱۸۷۲) ی نیکه‌م قاره‌مانیا جاما ننگلته‌را هاته گریدان و ل سالا (۱۸۸۵) ی قاره‌مانیا یاریکه‌رین به‌رنیاس هاتیه کرن. ل سالا (۱۹۰۴) ی ل فرهنسا نیکه‌تیا ده‌وله‌تی یا ته‌پا پیی یا ناسیار بنافی (فیفا) هاته دامه‌زراندن و پشتی هینگی نیکه‌مین نیکه‌تیا نه‌مریکا باشور بو ته‌پا پیی هاته دانان و ددویشدا نیکه‌تیا نوروی ل (۱۹۵۴) ی و یا ناسیا و نه‌فریکا ل سالا (۱۹۵۶) ی و کونکاکاف (دهریا کاریبی و نه‌مریکا نافین و که‌نه‌دا و وهلاتین نیگرتی) ل سالا (۱۹۶۱) و نوسترالیا (۱۹۶۶) ی هاتینه دامه‌زراندن.

یاری ژی بو ده‌می (۹۰) خوله‌کان ده‌یته کرن کو بو نیفا نیکی ژ یاریی (۴۵) خوله‌کن و بو نیفا دی ژی (۴۵) ن و دناقبه‌را یاریی ژی ده بیهنقه‌دانه‌ک بو ده‌می (۱۵) خوله‌کان هه‌یه. دادشان دشیت بو ده‌می چهنه خوله‌کان یاریی دریز بکت، داکو نه‌و ده‌می ب فاول و گیروبوونا یاریی فه دجت به‌یته به‌ده‌ل فه‌کر.

رهنگ بکه

سترانين زاروكان ۲۰۰۷ كهفته بهر دهستين قوتايان

پهروين عهد و لعزیز

كاسيتا دووی یا سترانين زاروكان ژ لايی ريژه بهريا چالاكيين قوتابخانان ل دهوكی به لاف بوو، كو ب هاريكاريا پاريزگهري دهوكی شه هاتيه دروستكرن و ژ (۸) سترانان بيك دهيت، نهو ستران ژي نه فهنه: (نالا، چويچك، نيكي شهش، باخچه، بهق، ههيف، ABC، Nambars).

فان هيژايان كار د چيكرنا في كاسيتي دا كريبه:

زياد عابد: سه رپه رشتياري هونهري

په رجان محهمه د حهسه ن: هاريكاريا به رههمي

دانيال گورگيس توما: نه ندادزياري دهنگي

نوبه دار: ماسترينگ

فاروش نيرسيسيان: ديزاين

سترانين في كاسيتي ژ گوتنا فان سترانبيژانه: (نيكار

كامل، ديمه ن ياسين، لولاف عسمه ت، رهحمه، هيژا

ياسين، په رجان و سميره).

نيژيكي (۳۰۰۰) سني هزار دانه ژ في كاسيتي هاتينه

دروستكرن و لسره همي قوتابخانين پاريزگهها

دهوكی دي هينه به لافكرن و ماموستاين وانا هونهري

دي بو قوتايان بيژن. ههروهسا ب ريكا ريكوردهري دي

گوهداريا وان كه ن و نارمانجا چالاكيين قوتابخانان ژي نه وه، كو ب ريكا فان سترانا خوشي و

كهيفي بگه هينيته زاروكان دا نارمزووين خو بجه بينن و ههروهسا بابه تين په روردهيي ب

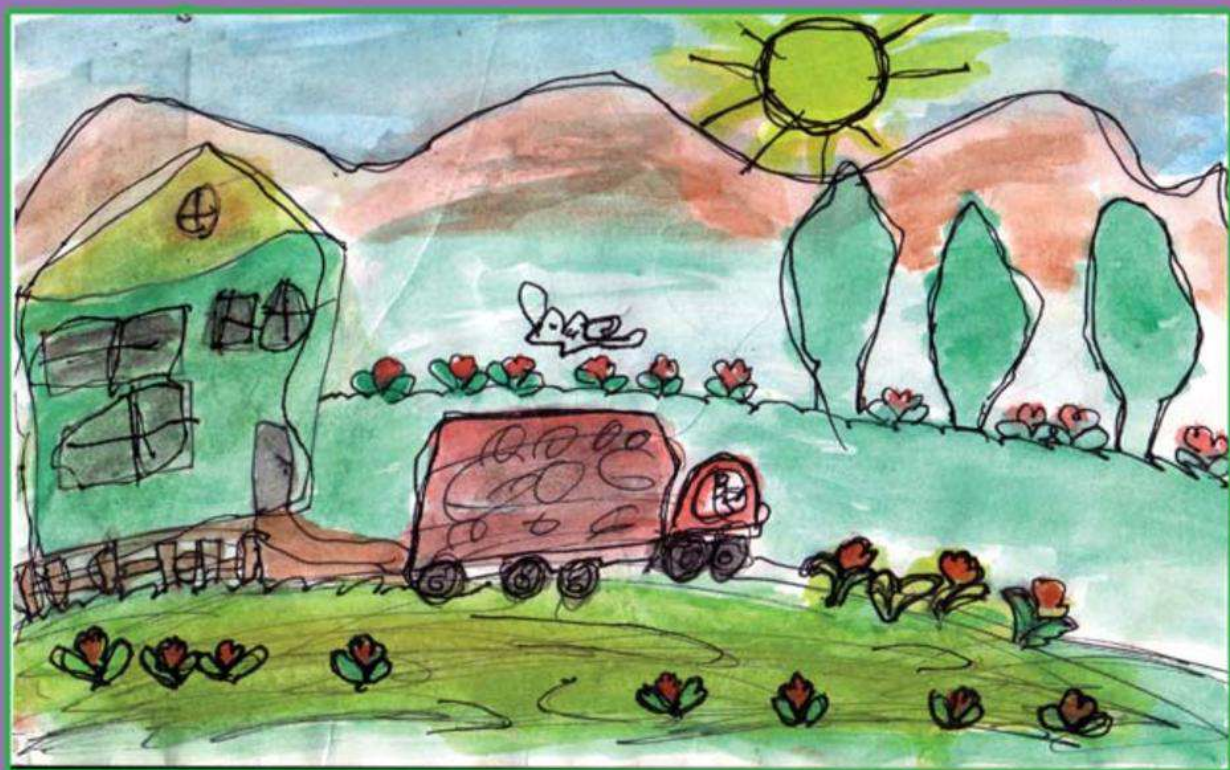
ريكا ستراني زويتر بگه هنه زاروكان.

نیرفانا هوشهنگ

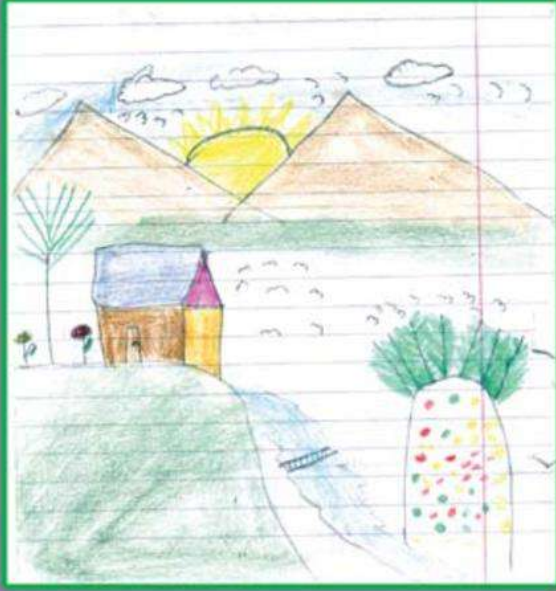

هاقن بلند

نيسراء عبد الخالق

لولاة نيسماعيل بادى

نالا عزهت

پهیکه رین دایک

بهره فکر و فوتو: بلند محممد

رؤژهاٲ و نووہاٲ، خوہشک و برا بوون، دگہل خیزانا خوہ ب گہریانہ کی چوونہ بازاری و ل سیریانا گہل، چافئ نووہاٲی ب پهیکه ری دایک کہفت و ہزرین خوہ تیدہ کرن و گوٲہ رؤژہاٲی: سہ حکئ چ پهیکه رہ کی جوان ل فیدہ ری ہاٲیہ چیکرن. ئیکسہر پرسیار ژ دہیبابین خوہ کرن کا بوچی ئہفٲ پهیکه رہ بو دایکی ب تاییہٲ ل فیدہ ری ہاٲیہ چیکرن و دانان؟ بہرسقا وان ژئ ب فی رہنگی بوو:

پہیقا دایک بو ہہر تشٲہ کی پر بہا و پیروز دہیٲہ گوٲن، دایک ہہردہم جہئ ریژ و تہقدیریہ و ہہردہم جہہ کی بلند دناف ہہر خیزانہ کیدا ہہیہ، و دایک ئیکہم خویندنگہہہ زاروک ل جہم وی دژيانا خوہ دہ فیئر دبت و دہردورین خوہ دنیاست. دایک ماموستایا ئیکئ یہ کو زاروک ل بہردہستی وی فیئر بت کا چاوان باوہری ب خوہ بیئت و ببتہ کہسہ کی خودان شیان و ل پاشہرؤژی خودان بہرہم بت و مفادار بت و خزمہٲا جقاکا خوہ بکت.

گرنگہ ئہم بزانیں دیروک دیار دکت، کو ل بہری زاروک ب نافئ دہیکا خوہ دہاٲ نیاسین، ئانکو بو نموونہ دا بیژن دلوقانی کوری چناری و نافئ بابئ نہ دہاٲہ گوٲن، ئانکو دایک ب خودانکرنا زاروکئ خوہ رادبوو و پەرورده دکر.

ژلایہ کی دیفہ نایینین ئاسمانی ژئ گرنگی و بہایہ کی مہزن ب دایکی دایہ. دیسان د کارین نفیسیں و ئہدہبی ژئ دہ، پہیقا دایک ب رامانین مہزن و بہرہرہہ ہاٲیہ و پتريا جاران نفیسہران ب ہیماين وہلاٲی، دایک دبہرہمین خوہ دہ ہژمارتیہ.

بهلی زارو کین دهلال:

دایکی روله کی گهلهک گرنگ دژيانا هر کهسه کی ده ههیه، لهورا پهیکه رهک ب نافی دایک ل سیريانا نيزیک تاخی گهلی هاتیه و دو زارو کین وهکو ههوه جوان ژی ل بهر ته نشتا وی هاتینه چیکن، دا کو نه م بزانن دایک کهسا نیکی یه گرنگیه کا مهزن ب زاروکی خوه ددت، ئه ری نه م ژ بیر ناکن کو باب و برا و خوشکین مروقی و هه موو ئه ندامین خیرانی کاریگه ری و گرنگیا خوه ههیه، لی دایک بو مه هه موویان رهگه زه کی گرنگه.

ئهف پهیکه ره ژ چیکرنا هونه رمه ندين پهیکه رتاش (حسین حاجی، حمید شریف، شهرمین به هجهت، هیشی عه بدوللا، مه تین ته حسین، شوکری ئیبراهیم و مه هدی ئسماعیل) ه. ب راستی هه فالان وان ژی زه حمهت کیشایه هه تا نهو هزر کرینه دورهیل و نهو پهیکه ری جوان، چ وهکو جوانی بو باژیری و چ وهکو بیر هاتنهک بو وی دایکا نه م ل بهر سینگی مه زنبووین کو فهنجین دایکی گهلهکن و فیانا وی ژی بو مه پتره.

دا گو ه بدن فی سهرهاتین: نازدار کچه کا جوان بوو، ل وهزی زفستانی سهرمایه کا دژوار گرت و نه خوش کهفت، بابی وی ناچار بوو بچته سهر کاری خوه، ههر چهنده دایکا وی ژی فه رمانبه ر بوو، لی پشتی ده ستووری ژ وی جهی وهرگرتی یی لی کار دکت، ما ل هنداف سهری نازداری و بره نه خوشخانی کو چاره سهرییا وی بهیته کرن و ب شهف ژی دهیابین وی ل هنداف سهری بوون هه تا سپیدی؛ چونکو وان گهلهک چهز ژ نازداری دکر و دفیان نازدار زوو ساخ ببت دا چاره کا دی بچته خویندنگه ه.

ئه ری زارو کین دهلال، ئه ها هوسا دهیابین مه چهز ژ مه دکن و پیخه مهت کو بهردهوام هزرا وی بکن، نهو پهیکه ری پر خه ملین ل وی سیريانی بنافی دایک هاتیه دانان.

ل دو ماهینی ههردو هه فالین ههوه روژها ت و نوو هات سوپاسیا دهیابین خوه ل سهر فان پیزانینان کرن و ب شادی بهر ب بازاری چوون و د خه یالا وان ده بوو کو دهمی بگه هنه مال، ههر ئیک ژ وان وینه یه کی جوان بو دایکا خوه چیکت.

سهرمدانیڻ درهنگی شهف

و: سازدار

ستیر و بهختین زاروگان

باگوردان: (۲۱/۳ تا ۲/۴)

دی بو ته د فی ماوهی دا گه شبوونهك هه بیت، به لی تو خو پتر دلشاد بکه دا ریکا ته رونتربیت.

گۆلك: (۲۱/۴ تا ۵/۲)

ل فان مدهها تو یین بوویه جهن سهرنجا هه قال، ماموستا و خیزانا خو، نهو زی د دلخوشن کو تو وهسا یین زیرهکی.

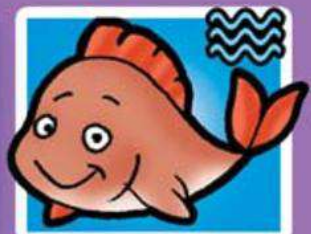
بلبل: (۲۱/۵ تا ۶/۲۱)

نهو کاری تو پی رادیی چیدبیت ته به ردهف خرابیی بیهت.. ههر کارهکی تو بکهی پیدشیه باش هزرا خو تیندا بکهی پاشی نه نجام بدهی.

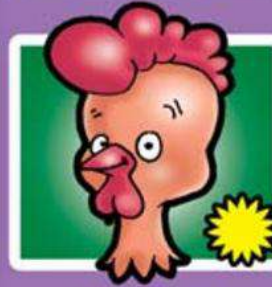
ماسی: (۲۲/۶ تا ۷/۲۲)

قیانا خو بو هه فالین خو دیار بکه و نه هیله د دی خو دا، چونکی دی کارتیکرنی ل ته کهت.

دیكل: (۲۲/۷ تا ۸/۲۲)

هزر نه که ههردهم نه نجامی نه زمونین ته دی د باش بن، به لکو دقیت خو پتر بواستینی دا باشتر ببینی. ژمارا به ختی ته (۸) ه.

پهلاتینک: (۲۲/۸ تا ۹/۲۲)

دی ههست ب خوشیه کا مهزن و بیهنقه دانا دلخوش کهی. نهو کاری تو پی رادیی دی یین سهرکهفتی بیت.

ئىشان باسى

پشيك: (۹/۲۳ تا ۱۰/۲۱)

تو لجهم دايك و بابىن خو گهلهك خو نازدار دكهى، لهورا ههر
تشتهكى ته بىت بو ته دئىنن. گهلهك پارهى نهمهزىخه

مار: (۱۰/۲۳ تا ۱۱/۲۱)

دايكا ته بو ته ديارىيهكا باش ناماده كرىه، كو ته هزارا وى ديارىى
نه كرىه، بهلى دى گهلهك يا ب دلى ته بيت.

كهو: (۱۱/۲۳ تا ۱۲/۲۱)

هزرىن ته بىن مشه بووین و نه هزره كارتىكرنى لسهر وانىن ته بىن
قوتابخانى دكهن.. نه هيله ئهركى ته بى قوتابخانى بكهفیتته سهرىك.

كارك: (۱۲/۲۳ تا ۱/۲۱)

تو پىدقى پلانهكا باشتى دا كارى ته ل نافمالى و قوتابخانى پترىى
سهر كهفتىانه بيت.

داس: (۱/۲۳ تا ۲/۱۹)

گهلهك خو بىنهفس نهكه و ب تايبهتى بو خوارنا شرىناھيا؛
چونكى ژ بهر قى چهندى لهشى ته تووشى نه خوشيان دبىت.

كيسهله: (۲/۲۰ تا ۳/۲)

تو پترىا دهمنى خو ب خواندننى قه دبورىنى، بهلى پىدقىه تو د
ناقبهرا دهمنى خواندننى دا پىچهكى بىهنقه دانا بدهيه خو.

بەرھەممىن زارۇكان

باوەریا سقۇرەھا

شیرین ئەحمەد

سقۇرەك ل دارستانی ھەبوو، گەلەك ھەز ژ ھەقالین خۇ دكر و دەما مروف ددیتن نەدرەفی و ھەز ژ مروفان دكر. ھەقالین وی دگوتنى: (وئەكە، ھندەك مروف د خرابن، ھشیار بە!)، بەلی وی گوھ نەددا ھەقالین خۇ و دا چیتە د خانین مروفان ھە. چەندی نیشانەبانە، نەدجوو.

رۆژەك سقۇرى جوان ب ريكی ھە دجوو، نیکسەر كوركەك ھات و سقۇرە ھەلگرت و گۆت: نۆی خودی.. تو چەندی جوانی! وەرە دەف من..

كوركی سقۇرە برە مال و كرە د رەكەھەكن دا و گويز و ناف ددانى. باوەرى بۇ سقۇرەى چیبوو و گۆت: (من دزانى مروف د باشن، بەلی ھەقالین من نەدزانين).

ھەفتیەك جوو، سقۇرە ما وەكى خۇ و پاشى گۆت: ئەزى خەریبەم ژ ھەقالان، لەو گەلەك بزاڤ كر كو بچیت ھەتا دویمایهكى شیا و رەكەھ ب ددانين خۇ شكاند، بەلی كوركى ئەو دیت و گۆتى: (دى كیفە چى، ما تو نزانى ئەز بۇچى چاڤى خۇ ددەمە تە؟! دا تو بۇ من قەلەو ببى و تو ھوسا ب ساناهى درەفی؟!.. وەسا نینە دى تە خۇم سقۇرى من). ئەفجا دا رەفیت بەس نەشیا، كوركى جارەكا دى كرە د رەكەھى داڤە و جوو. سقۇرەى گۆت: (ئەگەر شاخ ل پەشیماننا ھاتبان دا بین من ل ئەسمانا ھەلچن!).

جارەكا دى بى ھیقى نەما و بزاڤ كر و رەكەھ شكاندەڤە و رەفی و گۆت: (مروف مروفە، ناچیبیت ئەز باوەریا خۇ ب ھەمیا بینم، ئیدی ئەز چ جارن نەگەھداریا ھەقالین خۇ ناكەم).

بىلىن

كارزان ئومەر ئۆسمان

بىلبۇ تو بخوينه
تو ئاوازا بڧههينه
تو ههردهم يىن ل بيرا من
تو ناچى ژ سهر هزرا من
ئەى بىلبىن جوان
تو بفره ههمى دهمان
چهنگين خو فكه ب سهر بهستى
ئەى بىلبىن جوان تو جوار رهنكى
ئەو ژى كهسك و زهر و سور و سپى
تو بخير هاتى ئەى بىلبۇ.

ئوپاتىغا

بارىن خەيىرى

ومرن و مرن هه فالان
گوھ بديرن دهلالان
ئىك پەيف و ئامورگارى
دى بۇ وه كه م ديارى
فوتبالى و تۇپانى
كەس نه كهت ل كۆلانى
جهنى وى كۆلان نينه
كارهكى نه شرينه
هەرن جهنى يارىيا
سپيده و ئىقاريا
ياريا نه كهن ل كۆلانى
ژبەر خهلك ئەزىه تدانى.

كەرىغا زانا

ھاوکار نورى

زەلامەك ل گوندەكن نىزىكى ئافەكا خوش و بوش دۇيا. ۋى كەرەكن گەلەك زىر ھەبوو. رۇژەكن ز رۇژىن پايىزى، دەمى خىركنا داروباران بۇ زىستانى، زەلامى كەرى خۇ كار كر و قەستا دارستانى كر. چوون و چوون ھەتا گەھشتىنە نىقا دارستانى. رويشەكن فىلباز كەفتە د رىكا وان دا. زەلام و كەر گەلەك ترسيان. رويشى گۆتى: دى بەرى من بىكەقن دا ھەوۋە بۇ خۇ بىبەمە شكەفتى، تىشكىن من د برسینە و ھوین خوش خوارنن بۇ وان.

كەرى ب رىكىفە گۆتە رويشى: مام رويشى.. ما تو دى چەوا مە خۇى؟ ما تو نزانى گۆشتى مە گەلەك ىن تالە و ىن مرفۇا زى نە گۆشتە.

رويشى گۆتى: ھەر ۋە بىژە، دى ھەر ۋە ھەردووا بەم و ۋە خۇم.

كەرى گۆتە رويشى: ما تو بۇچى ناھىيى تام كەيە من دى زانى كا ئەز ىن خوشم يان نە.

رويشى گۆت: ئەفە خوش ھزرە.

كەرى گۆت: ئەز جەز دكەم تو تام كەيە پىن من؛ چونكى ئەو نىكەم ئەندامە و ھەگەر تە ز وپىرى زى خوار ئەز

نەشىم ب رىفە بچم و برفەم، ھەما دى مینم و تو دى من خۇى.

رويشى دەقنى خۇ گەھاندە نىزىكى پىن كەرى، كەرى لىتكەك لىدا و سى مېترا بلند كر و ژۇردال ەردى دا. رويشى

د جھ دارەق بوو، كەر و زەلام زى ب سلامەتى ز دەستى رويشى قورتال بوون و بەرەف مال زفرىنەفە.

رهوشا کوردستانی

وارهیل سه رگه له
کۆلیژا پهروهردن / زانکۆیا دهۆک

بلبل:

رهنگاورهنگ و پر نه خشم
بو هه می دلا رهوشم
دهنگی من موسیقایه
ئاوازا سترانایه

جار ل دهشتی، جار زوزانا
جار دفرمه دارستانا

هه می پیکفه:

هه می چویچک و گیانهوهر
دار و گیا و ئاف و بهر
ئهه می مفاینه، ئهه می خهملین
بو فی وهلاتی شرین
دی بیژین ژدل و جان
بژی بژی کوردستان.

دار گوینز:

ئهه دارهگا بهردارم
جوان و شهنگ و ب سیبهرم
خوارنا من پر مفایه
یاریکا زاروکایه
خوش دارم بو هیلینکا
بو سفوره و دارکوکا

سپیندار:

بهژنا من رند و بلنده
خه ملا ئاف باغ و گونده
بو بلبلا هیلینم

بو میوا کهپر و ستوینم
راسته خرش و بن بهرم
لی بو ئاف مالا فهرم

سفوره:

روح سفکم، خوین گهرم
لئاف دارستانا دگهرم
دچمه سهه دارین مهزن
خوارنا من بهروی و گوینز
ل گوند و شارا ئافدارم
گوفارا زاروکانه

رويشما و ويكل و سه

وهرگيران ژ ننگليزي: عزمت يوسف

ل شهفهكا تافه ههيف دا، رويشيهك لدور كولكن مريشكين جوتيارهكي دزفري. ديت ديكلهكن تيفه. كر و نهكر لهپين خو بگههينتن، بهلي نهگستنن. نينا گوت:

- خوش خه بهره، خوش خه بهره!

ديكلي گوتي: نهو چ خوش خه بهره؟

رويشي گوت: شيري، پاشايي دارستاني پهيامهكا ناشتيني يا راگههاندی و تيدا يا هاتي، كو ههمي گيانه ودر ل سهرانسهری جيهاني دفتيت ب ههفالييني و براييني بژين و ژ نهفر و پيشه نابيت گياندار نيكودو نازار و نهشكهنجه بدن و ههفدو نيچير بكن و بكوژن و بخون!!

ديكلي گوت: ب راستي خوش خه بهره.

پاشي ديكلي د كولكن خوفه ستوين خو بلند كر و بهري خو دا دوير...

رويشي گوتي: تو بهري خو دديه چ؟ تو چ دبييني؟

ديكلي گوت: نهفه سهين خوداني منه يي ب نك مهفه دهيت.

دهمي رويشي نهفه بهيستي، نيكسهر و بي فهمان بازدا و خو د تارياتيني دا بهرزه كر.

ديكلي لدويش كره گازی: رويشيووو... رويشيووو، ژ كهرما خو راوهسته.. ما تو پيروزياهي ل سهي ناكه ي ب في بيره وهريني!؟

رويشي ژ دويرفه لي فهگه راند: من گهلهك پي خوشي نهز پيروزياهيا وي بكم، بهلي ترسا من نهو ترسه: نهكو سهي هاي ژ لیبورين و شهر راگرتنا شيري نهبيت!!!

* ژ سايتي www.fo.to.co./folcktales/fable.asp

سورنار کيسٽي

کاریکاتیر

Sadeel Astaray

بهريكانه؟

پرسیارین فی هژماری:

(۱) کومارا مهاباد کهنگی هاتیه دامه زرانده؟

۱۹۵۶/۱/۲۲، ۱۹۴۶/۱/۲۲، ۱۹۳۶/۱/۲۲

(۲) کهنگی ته له فزیونا سه ته لایتا کوردستان هاتیه

دامه زرانده؟

۲۰۰۰/۱/۱۷، ۱۹۹۹/۱/۱۷، ۱۹۹۸/۱/۱۷

به رسفا پرسیارین هژمارا بوری:

به رسفا پرسیارا نیکی: ۱۹۴۹/۱۲/۱۳

به رسفا پرسیارا دووی: بازنه، چونکی گوشه تیندا نینن.

پشتی گه له ک زاروکان به رسفا پرسیارین مه داین و

به رسقین دروست هاتینه هه لبرارتن، و پشتی پشکی،

خه لات بو فان زاروکان دهر که شتن:

(۱) روژین چه جی حسین

(۲) روژ محمه مد چه مدی

(۳) نازک ره مه زان

ئه م پیروز باهیا فان هه فالان دکهین و هیقیه پشتی

دهر که هفتنا کوفاری، سه ره دانا باره گاین کوفارا سقوره

یین نوی ل [تاخی رهزا، جادا شه هیدین نیکی شواتی -

به رامبهه پیشانگه ها گه لافیز یا جوانکاریا بویکا] بکهن

دا خه لاتین خو وهر بگرن.

تیبینی:

داخوازی ژ وان زاروکان دکهین یین پشکداریی د

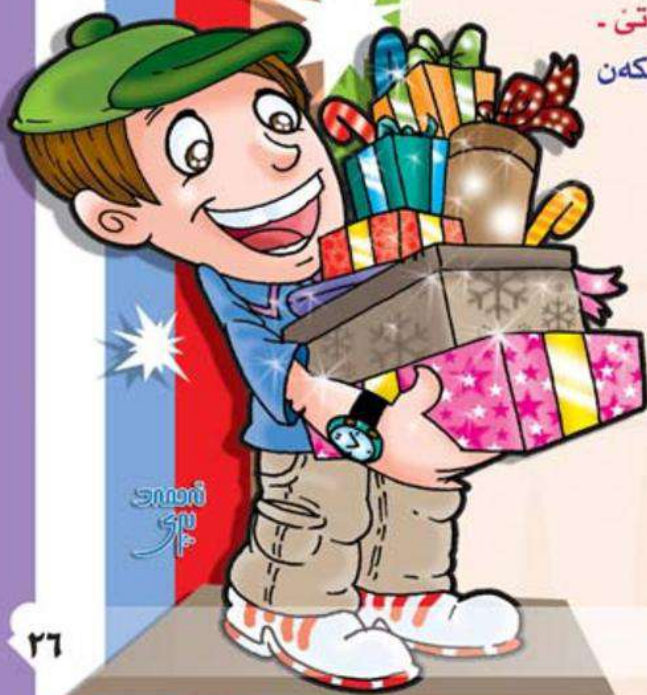
کوفارا سقوره دا دکهن، ههر بابیه ته کی بهنیرن نافی

خو یین سیقولی ل سهه بنقیسن و دگهل دا وینه یه کی

فریکهن.. ب تاییهت ده می هوین پشکداریی د

به ریکانی دا دکهن دا ژ مافی خو بی بههر نه بن..

دگهل سوپاسیان.

سۆره

پیکه نین

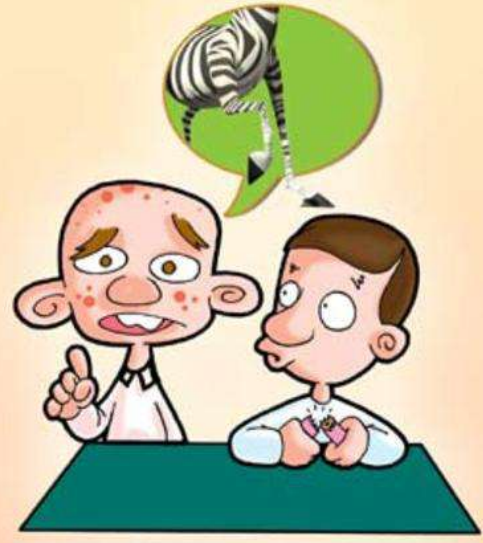

زاروکهک ل قوتابخانی فهگه ریا مال و گوته دایکا
خوه: دادی من نه فرۆ (۱۰) دهه وهرگرت!
دایکا وی گوته: ب کیژ وانى کورى من؟
زاروکی گوته: (۲) نمره ب بیرکاری، (۴) نمره ب
زانستی و (۴) نمره ژى ب هونه رى.

سه رگه ل

جه میل محمد

کور: دادی بو من پهرداغه کا ئافى بینه.
دایک: بنقه، نه گهر نه دى هیم ته قوتم.
کور: دى باشه.. دهمن تو دهینی من بقوتى،
پهرداغه کا ئافى ژى دگهل خو بینه.

ماموستا: رابه بیژه من کهرى کویشى ژ کیژ
بنه مالییه؟
قوتابى: سهیدا ب خودى نه م ژ نوی بین
هاتینه فى تاخى و نه ز هیشتا کهسن نانیاسم.

زارو كين به پهره مه نو

كهقى

بچويكترين بيژهرا بهرنامه زاروكان ل K.tv ودهوك

بهرهه فكرن: هيژا وهيسى

مهقالا مه (كهقى خالد نههمد) ل ساللا (۲۰۰۰) ل باژيري دهوكي ژ دايك بوويه و ل پولا نيكي به ل قوتابخانا (ناري) يا سهرم تايي و قوتاييه كا گه لهك زيرمه كه، كو چه ندمكي ژ زمانى ننگليزي دزانيت.

★ كهنگى تو هاتيه (K.tv دهوك) و دهسپيكا ته چه وا بوو؟

- ل هافينا ساللا (۲۰۰۶) ل نهز بوومه بيژهر و ل دهسپيكي (مللهت) ي پيشوازيما من كر و نهز ژ پرسگهها تيله فزيونى برمه پشكى و من گه لهك شهرم ژ هه قالين خو دكر، چونكى نهز بيژهرا نوي بووم، بهلى نوكه بو من ناسايي يه و نهز گه لهك چهز ژ هه قالين خو دكهم و نهو ژى چهز ژ من دكهن.

★ دهمنى تو دهسپيكي هاتى ته چ پيشكيش كر؟

- من هوزانا (وهرن گهلى بچويكا) ژ كو قارا (كهپر) بو زاروكان خواند.

★ تو كيژ روژا بهرنامه ي پيشكيش دكهي؟

- ل روژين (سى شه ميب و پينج شه ميب) و ههمى هه لكهفتان.

★ كي هاريكاريا ته دكته بو كارى ته؟

- ماموستايا مه (پهروين) و دايكامن.

* تو ھەز ژ کيژ بېژەري بەرنامى زارۆکان دکەي؟

- ھەميان ب تايبەتي(مللەت)ى.

* تو ھەز دکەي بەرنامين ئىکسەر پيشکيش کەي يان سەرەدان و چاڤپىکەفتنان؟

- ئەز ھەز دکەم بچمە گەريانين بەرنامەي ب تايبەت ل جەژنا، چونکى د خۆشن و ئەز زارۆکا دبينم.

* تە چ سەرھاتي ھەيە د ناقبەرا بەرنامەي دا؟

- جارەکى ئەز خەلەت بووم د ناقبەرنامەي دا کو دا بېژم: فەرموون دگەل فلم کارتونى (تۆم و جيڤى)، من گۆت: کەرەم کەن دگەل فلم کارتونى (ھەڤال و ھيشى).

* تو چ دبېژى د ناقبەرنامى زارۆکان دا؟

- ئەز دەسپىک و دوماھيا بەرنامەي دبېژم و ھەرودسا بابەت و ھۆزانان دخوينم.

* تە دڤيت ل پاشەرۆژى ببىە چ؟

- من دڤيت ببمە نۆژدارا زارۆکان.

سوپاسيا تە دکەين کەڤىکا جوان و ھيشيدارين تو ھەر يا زيرەک و سەرکەفتى بى؟

ئەز ژى سوپاسيا کۆڤارا سڤۆرە دکەم بۆ ڤى دیدارى و داخوازا سەرکەفتنى بۆ وه دکەم.

Kurdistan

Yûnis Behram

Welatê me şêrîn e
Bihareke rengîn e
Mîna wê tişteke nîne
Çiya av û zevî ne
Baxcên wê sor û zer in
Bi hilma misk û enber in
Ji Kurdistan re welat e
Ava Dicle û Ferat e
Dayka Xanî, û Cegerxwîn
Tu hêlîna Mem û Zîn
Havîn û him zivistan
.Her di dil dey Kurdistan

پشکوژین سفقوره

نارین نېسماعیل

فینا مه هدی

رۆژین هوگر

ریکھت رینگر

دیناز قادر

نادار فهیسهل

نافان نه حمهد

نیژیان سه دیق

نه زین مه حموود

لاوین مه حموود

دوغا عیزه دین

لانا محه مه د

نیدار محه مه د

سولین ناجی

به فرین شه ریف

نه حمهد خه یری

Sivore

Hijmar 91
Kanuna duwê
2007

و. نا: هیقسی

جانته

